

В. „Народно Съзнание“ из-
лиза единъжъ въ недѣлята—
въ четвъртъкъ.

Цѣната му е:

За година лева 6.
„ 6 мѣсеца „ 3.
„ 3 „ „ 2.

Единъ брой 15 стотинки.

НАРОДНО

СЪЗНАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКО-КНИЖОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Статии и дописки се по-
проваждатъ до редакционния
комитетъ на вѣст. „Народно
Съзнание“, а пари и поръч-
ки до отговорникътъ.

За частни обявления се пла-
ща по 15 ст. на рѣдъ за всѣ-
ко първо печатание и по 10
ст. за всѣко последующе.

Неплатени писма не се при-
ематъ.

Ръкописи назадъ не се по-
вращатъ.

ГОД. I.

ШУМЕНЪ, 5 ДЕКЕМВРИЙ 1887 Г.

БРОЙ 22.

ШУМЕНЪ, 5 Декемвр. 1887.

Извѣстията на европейскитѣ вѣстници за съсрѣдоточаването на Руски войски по границата на Германия и Австрия се поддържатъ отъ една недѣля насамъ и силно тревожатъ европейския свѣтъ. Най-много английския печатъ продължава да съобщава тия извѣстия, а нѣкои отъ германскитѣ и австрийскитѣ вѣстници искатъ да увѣряватъ, че тия слухове за съсрѣдоточаване на руски войски сж били просто една дипломатическа игра на князь Бисмарка. Обаче последнитѣ телеграфически извѣстия изъ Лондонъ и Петербургъ даватъ нови увѣрявания за истинността на това. Една телеграмма изъ Петербургъ съобщава, че е излѣзълъ вече приказъ отъ руското военно министерство, щото 13 кавалерийски дивизии, придружени отъ батерии на 2-ий т. м. да тръгнатъ изъ Петербургъ за Варшава.

Че съсрѣдоточаването на руски войски на Австрийскитѣ и Германскитѣ граници е фактъ, не ще ни най-малко схмнение и че това съсрѣдоточаване на войскитѣ тревожи европейския миръ, свидѣтелствуватъ телеграфическитѣ извѣстия изъ Виена, Берлинъ и Букурещъ. Споредъ тия извѣстия, въ Виена се е държалъ на 29-й и 30-й м. м. воененъ свѣтъ, въ който се е разисквало върху нуждитѣ военни мѣрки, които Австрия ще трѣбва да вземе, прѣдъ видъ на съсрѣдоточаването руски войски. На 29-й и въ Букурещъ се е държало министерскій свѣтъ подъ прѣсѣдателството на Кралятъ, въ който се разглѣждали нѣкои важни прѣдложения отъ страна на Русия. Германия отъ друга страна е приготвила законопроектъ за измѣненіето на военния законъ и, споредъ които законопроектъ, Ландверътъ и Ландшумътъ ще броятъ въ редоветѣ си всички мъжи до 45 годишна възраст.

Слѣдъ всичкитѣ тия приготовления, увѣренията, че съ посвѣщеніето на Царя въ Берлинъ се е отстранила грозната европейска война, си оставатъ само едно просто слово, може би да се успокояватъ духоветѣ поне за нѣкое време. Но тъмнитѣ облаци твърдѣ скоро и нечаканно за проститѣ смъртни покрихъ политическия небосклонъ и не оставихъ свѣта даже да изслуша увѣряванието на печатътъ, че мирътъ е билъ вече оздравенъ и грозната война отстранена.

Министерската криза въ Франция се е вече свършила слѣдъ толкова затруднения, които се срѣщяха при образуването на новия кабинетъ. Слѣдъ несполуката на г. Фалиера да образува кабинета, президента на Републиката е натоварилъ г. Тирарда, който е сполучилъ да

състави кабинета отъ слѣдующитѣ лица: Тирардъ, министръ президентъ и мпн. на финанситѣ; Флоренсъ, на външнитѣ дѣла; Фалиеръ, на правосъдието; Сарниенъ, на вътрѣшнитѣ дѣла; Фей, на просвѣщеніето; Генералъ Ложеро, на войната; Мухъ, на мореплаваніето; Лубетъ, на общитѣ згради; Дотресмъ, на търговията и Вметъ, на земледѣлието.

Положението на общинскитѣ ни училища и мѣрки за подобрението имъ.

(Продължение отъ брой 21-й).

Споредъ съществующия у насъ законъ за общественитѣ и частни училища, общинскитѣ ни училища сж поставени напълно подъ управлението на общината въ материално отношение. Не само на общинитѣ е дадено право да си отварятъ и уреждатъ училищата самостоятелно, но и още се и задължаватъ. Чл. 9-й на тоя законъ гласи: „всѣка община е длъжна да има училище“, а чл. 19 „всѣка община е длъжна да прѣдвижда и опрѣдѣля въ ежегодния си бюджетъ нуждитѣ разходи за поддържаніе на своитѣ училища“. Нѣ да видимъ, да ли нашитѣ общински свѣти съзнаватъ напълно значението на тая свобода за отваряне и уреждане на училищата си; да ли тѣ глѣдатъ на своето училище тъй, както се тѣ задължаватъ и нравствено и отъ законътъ?

За жалостъ, ний ще бждемъ принудени да искажемъ една горчива истина, която много злѣ прѣпоръчва нашитѣ общински свѣти, както градски, тъй и селски, колто е именно една отъ причинитѣ за изпаданіето на училищата ни въ това окаянно положение. Грижата за отваряне и доброто уреждане на училищата у насъ е много по-слаба отъ колкото е, за хващаніето на падаръ, говедаръ и кехал. Въ селата е още по-лоше. Ако кметътъ не се погрижи съ време да услови говедаря или падаря, то, още на сутринта селенитѣ ще се явятъ прѣдъ него и ще го добръ испсуватъ, че е станалъ причина цѣль денъ добитѣцитѣ имъ да стоятъ въ дамытъ или нѣкъ лозята имъ да се изгазятъ отъ воловетѣ и свинетѣ. Ако ли кметътъ не услови учителъ даже до срѣдъ зима, то освѣнъ двама—трима, нито единъ не ще заяви прѣдъ него, че дѣтцата имъ си губятъ златното време и оставатъ прости и неучени. Даже тѣ се радватъ, че кметътъ не отваря училището, защото тѣхнитѣ синове и дѣцери ще имъ помагатъ на работата и не ще харчатъ пари да имъ купуватъ книжки, пера, мастило и проч. А кметътъ го знае това нѣщо; той самъ глѣда на работата тъй сжщо. При това ако услови въ време учителъ, отвори у-

чилището, ще стане лопъ на тѣзи, които сж го избрали: едно ще трѣбва да расхвърля училищно даждие, а друго ще бжде принуденъ да застава родитѣлитѣ да си проваждатъ дѣтцата въ школата до като още полската работа не се е прибрала. На не само и това. Ако въ селото нѣма другъ по грамотничекъ отъ кметътъ и ако последния е единъ отъ тия многото кметове, които се боятъ да има въ селото слѣдъ години по свѣстени отъ него, които да могатъ да му контролиратъ дѣлата, да отварятъ очитѣ на проститѣ селени, които кмета знае майсторски да лъжи и да измича отъ тѣхъ по пѣщичко и за въ своята кесийка; то кмета самъ чрѣзъ интриги и пр. прави спѣшка за уславяніето на учителъ и отваряніето на училището. Има и друго. Такива кметове никакъ не глѣдатъ съ добро око и на учителя, като иматъ прѣдъ видъ и това, че учителътъ, колкото и да иска да е хладнокрѣвенъ къмъ селскитѣ общински работи, все пакъ не ще затвори очи прѣдъ нѣкои кметови гешефтарства, ще извади на явѣ нѣкои отъ тѣхъ и, като съзнава че е морално задлѣженъ да освѣтлява селенитѣ въ много работи, които сж живо косватъ до тѣхния частенъ и общественъ интересъ, той ще се потруди да обяснява какъ е работата и какъ би трѣбвало да бжде и да посвѣтѣва селенитѣ, въ извѣстни случаи, какъ трѣбва да постѣпватъ за да запазятъ интереситѣ си. А това не е въ интереса на кмета и на неговитѣ нѣколко другари, съ които той заедно владѣе въ цѣлото село. Нѣкои кметове сж напълно увѣрени отъ добрата идея, че спасението ни за напредъ е въ училищата, въ грамотното и образованното младо поколение. Такива отъ сърдце желаятъ доброто уреждане на училището въ общината, условіето на добри и достатъчно число учители. Но тѣмъ се испрѣчва друга спѣшка; тѣ почти не могатъ да осъществятъ цѣльта си и много скоро ставатъ лопи за по-вечето селени. Тѣмъ имъ погрѣчва друго зло: интригата. Въ селото се намиратъ хора, които не могатъ да търпятъ кмета и които всѣчески се стараятъ да го скромипрометиратъ прѣдъ селенитѣ си, да го прѣдставятъ като човѣкъ, който не знае какъ да цести общинскитѣ пари и ги харчи по-вече отъ колкото би трѣбало, разумѣва се, спорѣдъ тѣхъ, и, по тоя начинъ, да приготвятъ това, щото тѣ да го замѣстятъ. Дига се една врѣва изъ селото, че кмета е опропастилъ селенитѣ, като ги е отрупалъ съ тѣжко училищно даждие, че защо сж били 2—3 учители съ скѣпи заплати, когато прѣди години тѣхното училище се отваряло само съ единъ учителъ и то съ

1500 — 2000 гр. заплатата. И видни, слѣдъ нѣколко врѣме, отъ всички страни налѣгнхтх връхъ кметътъ и го принудяватъ или да се откаже отъ кметството, или да послуша желанието на „цѣлото село“. Ако ли той упорствува, то тѣ му заявяватъ, двѣ и двѣ — четири, че не ще плащатъ даждие и не ще проваждатъ дѣтцата си на училището. Кметътъ не е въ състояние да наложи прѣдписанието на законътъ, защото се бои всичко това да не се слѣе върху главата му, ако той понека чрѣзъ властта да принуди селенитѣ спомъ да се подчинятъ на законитѣ му распорѣждания: или ще му изгорятъ плѣвника или ще му подпалятъ къщата и той послѣ ще се чули и мае що да прави.

Като посочвамъ на тия горчиви факти, ни най малко не искамъ да осжда селенитѣ, защото послѣднитѣ, ако съзнавахъ ползата отъ добръ урѣденото училище, ако тѣ бѣдяхъ на тая стѣпенъ на уметственото развитие, щото сами да съзнаватъ това; то тѣ не щѣхъ ни най малко да се подвеждатъ отъ мръстнитѣ интриганти на такива оплъчавания противъ училището си, къмъ което интригантитѣ умѣятъ майсторски да ги настроиватъ, като биятъ на това, че много пари се харчали, данѣктѣ ставалъ тѣжъкъ и пр. пр. Ний осждаме само виновнитѣ на това, като искаме въ сжщото врѣме да посочимъ на едно зло, което прави неспособнитѣ законътъ въ тая си часть, като оставя отварянieto и урѣжданieto на народнитѣ училища напълно подъ зависимостта на общинитѣ въ днешно врѣме. За това зло, което извѣстни ниски интриганти причиняватъ на обществото, ний ще поговоримъ въ отдѣлна статия.

Сжщото е почти и въ повечето градове съ малки изключения. Само въ тия градове могатъ училищата да се уредятъ, въ които общ. управления иматъ достатѣчни доходи.

При такива обстоятелства, на които сж паложени народнитѣ ни училища, можемъ ли ний да се въодушевяваме отъ идеи, — че „законътъ поставя народната школа на пълно подъ грижитѣ на общинското самоуправление“ и че едно правителство, ако иска да тури рѣка на тия училища, то не ще може да направи това, тѣй като не ще може да се намѣси въ такъвъ случай въ работитѣ на общината. Че това е много добръ, че това е въ голѣмъ интересъ за народната ни школа, ако го разгѣдаме принципно, никой не може да откаже. Нѣ тукъ е въпросътъ, можеме ли ний да сме гарантирани при такива обстоятелства и при тия общински състави, каквито имаме днесъ и каквито ще имаме още десѣтки години, че народната школа ще може да процвѣти и да достигне до това положение, на каквото тя трѣба да бѣде поставена? Какво ще попрѣче на едно ретроградно правителство, което ще поиска да съсипе тая школа и да държи народа въ невѣжество, тая ѣ широка подчиненостъ на общинитѣ, когато ний виждаме, че при това уметвенно равнище, на което се днѣсь намира массата, стига само едно правителство да остави на общинитѣ сами да урѣждатъ училищата си, да не ги заставлява спомъ да правятъ това, и ний ще видимъ, че за една-два години нашитѣ народни учи-

лища ще испаднатъ въ такова жалостно положение, до каквото даже, може би, и най-ретроградното правителство не би желало, ако би понекало да тури самъ рѣка на тѣхъ.

Но може би читателя да попита: когато закона задѣжава общината да си отваря училище и да хванѣ нужното число учители и пр., не може ли спомъ да застави немарливитѣ общини да си отварятъ и урѣждатъ училищата тѣй, както гласи закона? Тукъ е то именно най-слабата страна на почвата, на която почива самия законъ. Нито въ законътъ за училищата, нито въ законътъ за общинитѣ не сж показани наказанията, които трѣбва да се налагатъ на тия общински управления, които не бихъ пожелали да изпълнятъ точно това прѣдписание на закона. Единичко само, което може да се направи въ такъвъ случай е: или общинското управление да се застави спомъ да изпълни тия задѣжения чрѣзъ административнитѣ власти, или, ако това не помогне (нѣщо, което много често се случва, защото администрацията въ такъвъ случай може само да сплаши), да се растури цѣлия съставъ. А каква гаранция, че и идущия съставъ не ще трѣгне по нѣтътъ на прѣдшественицитѣ си, като знае, че самото население не желае да бѣде друго-яче? Не ще ли стане нужно и съ него да се постѣи тѣй, както и съ първия? Ами кой е тоя учителъ, който ще се рѣши да учителствува въ тая община, като знае, че всичко това се върши заради него, когато селенитѣ или гражданитѣ ще глѣдатъ на него съ криво око и той, до като се разрѣши въпросътъ, ще трѣба нѣколко мѣсеци нарѣдъ да гладува и да очаква блаженната минута, когато ще му се даде скромната заплатата, — единичкото срѣдство за негово прожитѣване?

Но да положимъ, че властта ще успѣе спомъ да прииспособи законътъ въ това отношение. Но да ли тя ще може и да примири духоветѣ, да докара массата до съзнанието, че това, което е „зорланъ“ изпълнено, ако ще то и да бѣде спорѣдъ законътъ, не е насилие, не е варваризмъ, както изглѣдва вънкашно, а е направено отъ подбуждение за благо на тая масса? Самото изпълнение на законътъ въ тоя случай „зорланъ“ прави отъ само себе си едно тѣжко впечатление и е опозорение на самата благородна и висока цѣль. — подиганието на народното образование.

А, какъ ще се отстрани това зло, подѣ чия зависимостъ ще трѣбва да се постави народната школа, за да може тя да се подигне въ цвѣтуще положение? Нашето си мѣние за тая часть отъ законътъ и за всички други, които ще разгѣдаме по доло, ще искажемъ най-сетнѣ, като очертаемъ общитѣ положения, на които трѣбва да почива законътъ за училищата. Това се ний обѣщахме и въ минѣлия брой на „Народно Съзнание.“ (Слѣдва.)

ДНЕВНИ НОВИНИ.

МѢСТНИ.

Вѣхме нѣколкома приятели събрали наедно, когато разносѣка донесе 104 брой на вѣст.

„Свобода“. На бързо единъ го грабихъ и, като го поразгъряхъ и попрѣглѣдахъ, почихъ: Чакайте, слушайте Господа, нѣщо отъ Шуменъ. — Ва, какво има? — Протестъ, телеграма, до Камарата. Чети бе чети, викаше се и приятеля ни захванѣ. Чети той до нѣгдѣ, прѣкжевахъ го, пакъ захванѣ. Като дойде до 1312-тѣ опълчовощители отъ града и околията, никой не го слушаше вече и всѣки душаше: „Бе кога е станѣло това, кои сж тия 1312 души“. Единъ така вика, другий нѣкъ; смѣхъ, подгавряние колко щенѣ. „Боже мой, боже мой, казваше третий, до толкова безсѣвъѣстностъ бивали бе хора? Бе като имало толкова хора съ насъ, 1312 души, що не пратихте протестъ съ подписитѣ нѣкъ, бе хора, ами се подписвате пѣколѣина въ една телеграма?

Нѣ да оставимъ това на страна, да оставимъ подгаврянията, които вървятъ отъ уста въ уста, кого срѣщнешъ, кого видиши 1312 души ще ти каже. Да дойдимъ на друго. Ний нищо нѣма кажемъ за Г-на Ранчевата честностъ, ни черно ни бѣло. Той вече е далъ г. Райнова подъ сѣдъ, сѣда ще каже послѣдния дума. Нѣ дѣ видѣхте патриотизма му, бе хора, негови защитници, на 9-ий Августъ въ Митрополната пн. кога каняше съ кмета наедно Симеона да прѣдсѣдательствува на митинга? Дѣ още на друго мѣсто сте го видѣли вий? Хората отъ вѣтъ Шуменъ могатъ да вѣрватъ, нѣ тукъ, всѣкий знае кой е патриотъ.

Слѣва партийка, пакъвилъ и не знамъ що си! Тѣй зеръ, бѣлнувате вий съ слѣпата партийка, яде ви дроба тя, нѣ какво да Ви правимъ, сами вий, работитѣ ви, а не Райновъ, сте причипа и за слѣва партийка и др.

Свпрѣо нѣкъ, като придружава телеграмата на 1312-тѣ души съ разни питания и глупави заключения, иска да ни пратятъ Райнова въ Шуменъ, да пишатъ въ в. „Народно Съзнание.“ Дѣ е, дѣ е тоя господъ, като Райнова хора трѣсимъ ний.

Отчили се и секретарѣтъ при Шумненското Окол. Управление, г Я. Чолаковъ. Не по неспособностъ, не по нѣкаква погрѣшка при изпълненieto на службата си, ами е тѣй на по кефѣтъ на Управителя Манолова и послѣствие оня фалшивъ актъ, който биде съставенъ отъ Шумненскій Окол. Началникъ Лигоровъ, славния поборникъ за опитѣжаванieto Конституцията прѣзъ 1881 год. въ гр. Свищовъ. Най-сетнѣ, нѣма какво да се прави. Но тука е въпросътъ: какво лице се назначи отъ Шумненскій Управителъ на мѣстото на Чолакова? Ний нѣма да отговоряме; долнитѣ два документа много добръ освѣтляватъ какво лице е назначенъ Станчо Кожухаровъ:

Приказъ

№ 254.

Като видѣхъ рапорта на Г-на Шумненскій Околийскій Начал. отъ днесъ подъ Н-о 3387 и приложенъ при него пакетъ адресиранъ до Г-на Новоназарскій Околийскій Началникъ поимено съ бѣлѣжка „бързо“ и съ приложени печата на тукашното Околийско Управление, съдържанieto на който пакетъ има за цѣль агитация по станѣлий набѣръ за членове на Шумненскій Окрѣженъ Сѣвѣтъ;

Като изслушахъ личнитѣ обяснения на Секретаря на Шумненското Околийско Управление, Станѣа Кожухаровъ, и узнахъ, че напѣсти на той въ отсѣтствието на Г-на Началника е допустѣжъ въ канцеларията си да се разграватъ лични интриги отъ страна на нѣкои заблудени партизани противъ общий интересъ на новѣренниъ ми окръгъ и имъ е прѣдоставилъ на расположението кнѣжа, печатъ и стражари даже:

Като имамъ прѣдъ видъ, че отъ днесъ титулярниъ Началникъ вѣтѣжива въ отпустъ за двѣсетъ дѣни и отъ друга страна настояванието му въ спомѣнѣтиъ рапортъ за отчислението по недовѣрие на Секретаря, който трѣбваше да го замѣсти въ отсѣтствието му;

И най сетнѣ рѣководимъ отъ началото, че

администрацията трябва да стоп далеч и да не злоупотребява с властта въ време на какви да сж избори, особено партизански за установяване братия и роднини, а напротив да предостави пълна свобода на гласоподавателите, съ увардване само тишината и порядъка.

Прѣдъ видъ на всичките тия обстоятелства

ПОСТАНОВИХЪ:

I). Да отпели Секретаря при Шуменското Околийско управление Станча Кожухаровъ поради неразбирането му възложената нему длъжностъ.

II). Да назнача на негово мѣсто Янка Чолаковъ, Архиваръ-Регистраторъ при повѣреното му управление.

III). Отчислението и назначението да се счита отъ 2-й текущия.

IV). Настоящия приказъ да се съобща на всичките Околийски Управления и въ Министерството на Вѣтрѣнитѣ Дѣла за свѣденіе и да се обнародва въ мѣстния Окръженъ Вѣстникъ.

Шуменъ, 2 Юний 1887 год.

И. Д. Управителъ: **Б. Райновъ.**

Слѣдъ това Ст. Кожухаровъ постъпва за писаръ при Шум. Окръжна Постоянна Комисия и отъ тамъ биде изгоненъ съ слѣдующето постановление:

Съгласно чл. 48-ий отъ закона за Окръжнитѣ Сѣсти, да се отчисли Станчу Кожухаровъ отъ занимаемата му писарска длъжностъ, за упражняването отъ него неадекватностъ при изпълнение длъжността си и неадекватностъ началството си.

Най-сѣгнѣ той се назначава изново за секретаръ при Окол. Управление.

Това изказание на С. Кожухарова изъ Окол. управление, скитанието му по друго управление и възвръщането му изново въ Окол. управление, ни напомня Индийското вѣрване за странстването на души.

Отчисляванията въ насъ продължаватъ и то сѣ за 27-й Септемврий. Най добрите чиновници, почти всички заслужили на своето отечество, се отчисляхъ и сега отчисляватъ за „скандалозно поведение“. Тия дни се уволнихъ Финансова изгледникъ, Р. Кавалджиевъ, и Табачния контролоръ, Д. Николчевъ, и двамата стари поборници, все за сжния 27-й Септемврий. Ний не можемъ да се начудимъ на това, какъ си кривятъ душата хората, да наричатъ борбата на тия, които се борятъ за своите права, скандалозно поведение! Жалко! И за хатѣра на какви хора! Догдъ достигатъ *тъкога хората!!!*

Нѣма ли се роди другъ господъ, бе хора?!
... кое е трайно на тоя свѣтъ?!!

Миналата сѣбота, на 28-й м. м., 3-ма затворници отъ Шумен. затворъ: офицера Кръстевъ, осъденъ на 15 год. за митежа на 19 Февруарий въ Русе, Кереконъ, осъденъ като съучастникъ въ Силистренския митежъ, и другъ единъ осъденъ за убийство, сж били расхождани отъ новия смотрителъ, г-на Манолба, по пладѣ изъ града и кръжките. Отъ затвора слѣдъ като ходили, види се, другадъ, тѣ сж дошли въ кафенето на А. Чанева на „Ара-стата“, гдѣто били почерпани, и както ни се расправя, една отъ тѣхъ, Кереконъ, повръщала отъ прививане. Отъ тамъ тѣ отишли въ „Дюлгерската улица“ въ една приятелска къща. Ний не искаме да се показваме толкова строги противъ прѣстѣпниците, защото и тѣ сж хора, и тѣмъ е нуженъ чистъ въздухъ. Нѣ нигдѣ въ закона за затворниците не е казано, че единъ смотрителъ може, или на своя отговорност или по позволение на *друго*, да развѣжда затворници, и то изъ сѣдѣ града и кръжките. Или законите трябва да се на-

вятъ, или нѣкъ ако се доуцатъ подобни снесхождения, тѣ да бѣдѣтъ за всички. Ний не знаемъ да ли смотрителя е направилъ това на сама глава или съ позволение на *никого*. Обръщаме вниманието за това на г-на Прокурора при Шуменския Окр. Сѣдъ. Ако това се остави така, то смотрителя може за напредъ да си позволи и *ид голъми работи*.

РАЗНИ

Въ послѣдния 104 брой на „Свобода“ има една статия подъ заглавие „*На капризните патриоти*“, написана отъ бай Захария Стояновъ. Нанадъ се най силно г. Мантовъ, за гдѣто се билъ опиталъ да раздѣли бошинството на Камарата (или да го земе на своя страна), да свалилъ правителъ, за да станалъ *голъмецъ-министъръ*. Чотохмѣ, чудихмѣ се, сравнявахмѣ бай Захария съ в. „Борба“ въ рѣка и като редакторъ на „Независимостъ“ въ вѣре на Каравелова съ сжния като редакторъ на „Свобода“ и авторъ на статията по *свободата на печата, цѣръ противъ мѣсти и на капризните патриоти*, и най сѣгнѣ като наклоненъ за *нищо ала Братство*, и не можамъ да отгадѣмъ, да намѣримъ причините на тия противоположности. Не знаеме вече що да казваме, що да мислимъ за хората на тоя свѣтъ. Властта ли ги заслѣпява, друго ли, нѣкъ отговоръ вѣрки на себеси.

Тия дни твърдѣ обезпокоителни слухове се прѣскалъ относително патѣгнжото положение мѣжду Русия и Австрия, по поводъ натруиването на войски отъ страна на Русия на австрийскитѣ граници. Нѣкои вѣстници отдаватъ това обѣгване на отношенията на тия двѣ империи на Българския въпросъ, който трѣбвало да се рѣши за да се избѣгне единъ конфликтъ. Ето що казва за това единъ виенскій вѣстникъ Correspondance de l'Est, въ единъ свой члѣкъ, за който се мисли да е изпосланъ отъ официалните виенски кръгове.

„Отъ нѣколко дни насамъ, българския въпросъ е най главния, и мже да се каже, съставлява изключително прѣдзанимание въ дипломатическите кръгове на австрийската столица. Венчки сж на мѣнине, че важни промѣненія се приготвяватъ въ България. Разискватъ живо възможността на една постъпка, която може да бѣде направена отъ Германия прѣдъ видъ да се покажатъ Великите Сили да упражнятъ единъ колективенъ натискъ върхъ княза Фердинанда, за да го накаратъ да напусне София. Ако и най-обезпокоителни и, може да се каже, най-противорѣчиви повини да сж циркулирани тия послѣдни дни, ако и сѣрѣдоточаванията на руски войски върху австро-руската граница да сж направили да се роди мисълъ за военни мѣрки, които ще трѣба да се вземѣтъ отъ австро-унгарското правителство, никой не вѣрва, при това, за възможността на сирѣчване мѣжду Австрия и Русия.

Както се вижда, павършенитѣ натруивания на войски върху галицийската граница сж направени просто, отъ страна на Русия, за единъ онитъ за синаиване; нѣ, не скоро въ С.-Петербургъ ще видятъ, че тия онитвания сж безплодни, тъй като Австрия е расположена да не се остави да я синаиватъ. Справедливо забѣлжаватъ, въ добръ уѣдоменитѣ кръгове, че нищо не е станало тия дни, което да бѣде отъ естество да прѣдизвика една война мѣжду двѣте империи. Напротивъ, изобщо се приема, че отгласчаването на княза Фердинанда отъ България ще отстрани вѣрка опасностъ. Никой не може да забрави, дѣйстви-

телно, че Австрия никогa не е дала едно сериозно доказателство въ интересѣта на княза Фердинанда, никогa не е благоприятствувала неговата кандидатура, не го е никогa окуражавала да стои въ София, нѣ че тя единствено се е грижала за независимостта на България, която е искала да сирѣ да се обърне на една русска сатрапия. Има надѣжда, прочее, че въ единъ късъ срокъ ще се дойде до едно съгласие. Австро-Унгария, вѣрва се, не ще подигне никаква прѣчка противъ назначението на единъ благоприятенъ на Русия кандидатъ, билъ той Готланскій дукъ или другъ нѣкой, стига автономията на България да не се докачи. Нѣ, въ никой случай български въпросъ не ще бѣде рѣшенъ безъ Австрия, както се онитахъ, безъ сжмнене, да го направятъ прѣди двѣ години. Въ нашите дипломатически кръгове мислятъ, че това благоприятно положение се дължи на контъ Калноки.

„Келската Газета“ мисли да знае, че резултатитѣ отъ скорошното свикдане на Царя съ императора Вилхелма, сж спомѣнати въ една циркулярна нота изпратена, прѣди осемъ дни, до прѣдставителитѣ на Русия при великите европейски сили.

Тоя циркуляръ съдържа, спорѣдъ „Келската Газета“, слѣдующите три точки:

1-о Князь Висмаркъ и императоръ Александъръ, слѣдъ като непитали положението въ всичките му подробности, констатирани че никакъвъ мотивъ за сжжване на снотенната мѣжду Германия и Русия не сжществувва.

2-о Князь Висмаркъ обявилъ намѣренето си да държи, колкото се отнася до българските работи, най-абсолютна неутралностъ.

3-о. Въ вѣре на разговора, се констатирало, че всичките лонни слухове произлизатъ отъ неприятелскій езикъ на пресата на двѣте страни, и се развѣрили обѣгвания да се уѣри, отъ едната и другата страна, езикътъ на официозната преса.

„Келската Газета“ прави да се забѣлжи, че въ този циркуляръ никакъ не се спомѣнувало за фалшификацията на документитѣ които били поднесени на Царя, нито за една декларация, която направилъ на Царя князь Висмаркъ, и спорѣдъ която Германия ще вѣдѣ въ дѣйствице, щомъ нейния съюзникъ, Австро-Унгария, се нападне отъ Русия.

Въ едно съобщение, публикувано въ чело на политическия му бюлетинъ, Fremdenblatt отбѣлжава даденитѣ повини отъ разни вѣстници за взетитѣ военни мѣрки отъ Русия и които сж имали за цѣлъ да усилятъ значително войскитѣ въ руските области погранични съ Австрия. Слѣдъ като цитира въпроситѣ повини, съобщението сключва така: Тѣзи извѣстия, отистина, се показватъ твърдѣ чувствително условни съ тая любовъ за миръ, която пзѣбѣтавахъ отъ всички страни, и съ надѣждата за едно здраво уѣрение за мира, което щѣше да се даде въ скорошното свикдане въ Берлинъ. При това, трѣба най-първо да се чака да се види, до каква точка това свикдане ще поелие върху мѣрките, които, може би, сж зети въ обстоятелства съсѣжъ други отъ дневнитѣ. Колкото за Австро-Унгария, ней може да се приложи толкова ясната и енергическата декларация на скорошното тронно слово на Германскій императоръ за голѣмата му омраза противъ едно неоправдано нападение на своя съвѣдъ. Вѣрки искрено

приятел на мира не може да не скърби, че последният концентриран на руски войски ни правят да се страхуваме от заплашване на нашите граници и ни принуждават да се питаме, да ли грижата за сигурността на монархията не изисква също и ний да вземем нужните мерки, за да не останем назад пред приготвеността, които нищо не е предизвикало.

Въпросното съобщение на тоя официозен вестник обрих вниманието на всички и се твърди живо коментира от тая-сутрини вестници.

Обитателит на планетата Марс.

(Продължение от брой 20-и).

Когато се минава с балон над нѣкоя широка рѣка, надъ езеро или надъ морето, ако водата е тиха и прозорна, вижда се дѣното, нѣкой път толкова добрѣ, като че водата е изчезила. (Това ми се случи, особено единъ день, 10 Юний 1867 год., въ седемъ часа сутринта, като мнувахме на 3,000 метра надъ Лоара); на брѣговетѣ на морето, разпознава се дѣното до десетъ и петнадесетъ метра дълбочина на нѣколко стотини метра отъ брѣга, спорѣдъ бистротата или състоянието на морето. Спорѣдъ тая шптеза, ясниѣ морета на Марсѣ ще бѣдѣтъ тия, на които, както Вюйерзе, напирѣтъ, водата е дълбока нѣколко метра; синѣѣ морета ще сѣ малко по дълбоки, а тъмниѣ морета—най дълбокиѣ. Нѣ, не само такѣво изяснение може да се даде на това, защото самия шаръ на водата може да се различава, спорѣдъ мѣстата; колкото водата е по солена толкова е по-тъмна, и човѣкъ може да слѣдва въ море теченията които, както Голфштрѣтъ, текѣтъ като рѣки по повърхнината на океана, който образува тѣхнотъ лѣгло; соленината зависи отъ степенята на испарението, и не трѣба да се чудимъ на това, че екваториалниѣ морета на Марсѣ сѣ солени и по-тъмни отъ колкото вътрѣшниѣ морета.

Едно трето изяснение се прѣдставя още на умѣтъ. На Земята имаме Синѣо море, Жѣлто море, Червено море, Вѣло море и Черно море; безъ да сѣ абсолютни, тия калификации (наименования) отговарятъ повече или по-малко на изглѣдѣтъ на тия морета. Кои не е билъ поразенъ отъ зелената измрудена боя на Рени при Балъ и на Аръ при Вернѣ, отъ дълбокия ясно-синѣ цвѣтъ на Срѣдиземното море въ Неаполитанскій заливъ, отъ жѣлтото лѣгло на Сена, на Хавръ при Трувилъ, и отъ всичкитѣ видове шарове, които прѣдставляватъ водитѣ на притоцитѣ и голѣмитѣ рѣки? Тия изяснения могатъ, прочее, да се приложатъ за водитѣ на планетата Марсѣ тѣй добрѣ, както и за нашитѣ. Ясниѣ мѣста трѣба да бѣдѣтъ, по мое мнѣние, потопени земи.

Сушитѣ сѣ жѣлти, и това дава на планетата червеникавата боя, както се вижда съ невѣржжено око. Една чувствителна разлика съществува въ това за земята, глѣдана отъ далечъ; нашата планета трѣба да се показва зеленикава, защото зеленината владѣе надъ нашитѣ суши и надъ нашитѣ морета; атмосферата докарва малко тая боя къмъ синкава. Съ телескопа, астрономитѣ на Венера и Меркуръ трѣба да виждатъ нашитѣ морета много зелени, сушитѣ ясно зелени; пустинитѣ жѣлти и поляритѣ синѣгове твърдѣ бѣли, облацитѣ бѣли, лѣсоветѣ по планинитѣ забѣлявани чрѣзъ синѣговата линия на тѣхнитѣ върхове. На Марсѣ,

синѣговетѣ, облацитѣ и моретата иматъ приблизително сѣщия изглѣдъ както у насъ, нѣ сушитѣ сѣ жѣлти като нивитѣ, посѣти съ жито, кукурузѣ, ечемикъ или овесѣ.

Най вѣрната хипотеза, която изяснява това боядисване на сушитѣ е тая, която го отдава на нѣкаква растителност, която трѣба да покрива сушитѣ на Марсѣ. Съществуването на сушитѣ и моретата ни показва, че тая планета е била, както нашата, огнище на вътрѣшни геологически движения, отъ които сѣ произлѣзли повдиганията на пластоветѣ и спинаванията. Тамъ е имало землетресения и избухвания, които промѣнявали първоначалната кора на глобуса. Слѣдователно, тамъ има планини и долини, равнини и бассейни, стрѣмни изрижати и издѣлбани мѣста и стрѣмнини. Какъ се връщатъ дъждовнитѣ води въ морето? Чрѣзъ изворитѣ, потоцитѣ, притоцитѣ и рѣкитѣ. Всѣка капка вода, надигла отъ облацитѣ, прѣминува, както и тука, чрѣзъ проницателнитѣ пластовете, плъзга се по непроницателнитѣ, излиза отъ ново на видѣло въ бистрия изворъ, шурти въ потока, тече въ притока и слиза горделиво въ рѣката чакъ до устието ѣ. Така, мѣчно е да не видимъ на Марсѣ сѣщия подобни тия, които правятъ земнитѣ пейзажи: потоци, текущи въ своитѣ матки отъ позлатени отъ слънцето кремени; притоци, които прѣминуватъ полетата, или като падатъ съ водопади въ дѣното на долинитѣ; рѣки, които отиватъ бавно въ морето посрѣдъ обширни поляни. Марсовитѣ брѣгове приематъ, както и тука, чрѣзъ канали водата на блатата, и морето тамъ е ту гладко като оглѣдало, ту развълнувано отъ буритѣ.

Такава е общата физиология на тая съседна планета. Окръжащата я атмосфера, водитѣ които я напоаватъ и правятъ плодородна, слънчевитѣ зари, които я топятъ и освѣтяватъ, вѣтроветѣ които тичатъ отъ единъ полюсъ до другия, годишнитѣ врѣмена които я прѣобразяватъ, сѣ елементи които устройватъ единъ рѣдъ животъ, подобенъ на тоя, съ който е надарена нашата планета. Малката тѣжина върху нейната повърхнина трѣбало е да измѣни отчасти тоя рѣдъ на живота, като го обобщи съ неговото специално условие. И тѣй, за напрѣдъ, глобусѣтъ на Марсѣ не трѣба да ни се прѣдстави като единъ грамаденъ камѣкъ, който се върти въ пространството около слънцето, като една масса мъртва, пуста и безъ животъ; нѣ ний трѣба да я глѣдаме като единъ живущъ свѣтъ, увѣчающъ съ всичкитѣ зрѣлища, подобни на тия, които ни очароваватъ въ земната природа.... новъ свѣтъ, въ когото цѣло едно човѣшко плѣме живѣе по настоящемъ, работи, мисли и разсѣждава като насъ, безъ сжмнение, за великитѣ и тинственни задачи на природата. Ще бѣде много интересно да може да се направи едно пътуване до тамъ.

Когато си помислимъ, че съглѣдваме много добрѣ отъ тука морскитѣ брѣгове и устиата на голѣмитѣ рѣки на тоя съседенъ свѣтъ, и че, безъ най малко успице за въображение, ний можемъ да си прѣдставимъ природнитѣ граници, които не раздѣлятъ, а отлѣчаватъ марсовитѣ народи единъ отъ други, най голѣмото желание, което се налага отъ само-себе на нашата любовъ за прогресса, ще бѣде да видимъ да се построи единъ колосаленъ телескопъ, съ помощта на когото ний ще направимъ една рѣшителна крачка—като очакваме единъ непрѣдвиденъ начинъ за съобщение да ни тури,—и защо не?—въ кореспонденция съ нашитѣ небесни братовчеди.

Ако миллиардитѣ, които нашето глупаво човѣчество хвърля съ чиста загуба всѣка година въ бѣздната на постояннитѣ армии, се пожертвувашъ за науката, какви гигантски крачки не ще се направятъ, въ една четвъртъ отъ вѣкъ само, въ благородната и миролюбива борба съ великитѣ тайни на природата?

Нѣ прогресса върху нашата планета е бавенъ. Въ тая сѣщата минута, Марсѣ свѣти всѣка вѣчеръ на небето, като бѣлѣжи съ своя желточървенъ огнѣ старото съзвѣздие на Близницитѣ. Колко поглѣди го глѣдатъ, безъ да се сжмиватъ, че тамъ има единъ свѣтъ подобенъ на нашия, безъ да знаятъ че земята, глѣдана отъ далѣчъ, се показва еднакво една звѣзда за очитѣ на жителитѣ на Марсѣ и Венера! Ний сме граждани на небето безъ да го знаемъ, и ний живѣемъ чужденци въ нашето собствено отечество.

ТЕЛЕГРАММИ.

Отъ Агенция Хавасъ.

—ПАРИСЪ, 28 Декември. Днесъ, въ Камарата, едно лице, на име Аубертинъ, повика г. Жулъ Ферри, и стрѣли върху него три пѣти съ револверъ, г. Ферри се заведе въ болницата отъ приятелитѣ си. Увѣряватъ, че ранитѣ не сѣ твърдо важни. Аубертинъ се арестува.

—БЕРЛИНЪ, с. д. Рапорта съ който е мотивиранъ военния законопроектъ, напомня, че германската войска се състои отъ 12 класса, руската войска отъ 15 класса, а французската отъ 20; освѣнъ това, Германия е паложена на едновременно атака отъ двѣ страни отъ силни войски. Прѣдъ видъ на това заплашване, Германия нѣма здрава основа за своето съществуване, тѣй като нейната сигурност зависи отъ нейнитѣ сили. Постояннитѣ разности не ще надминуватъ 150,000 марки, а всичкитѣ—повече отъ 250,000 марки. Относително разности за снаряженията и въоръженията, правителството ще направи прѣдложения.

—ЦАРИГРАДЪ, с. д. Въпрѣки пѣвѣстията на депешитѣ английски, австрийски, германски и руски, които клонятъ да опровергаватъ или да умаловажатъ новината за концентрирането на руски войски, върху границата австро-германска, увѣряватъ ни отъ добъръ источникъ, че Портата е приела свѣдения, които утвърждаватъ напълно слуховетѣ за концентрирането. Прибавятъ, че това концентриране се извършило дѣятелно и още, колкото е възможно, тайно отъ послѣдното слово отпавено отъ г. Калноки на Делегациитѣ.

—ВИЕНА, 29 Ноември. Извъпрѣдний воененъ свѣтъ, държанъ на 25 Ноемвр. въ императорскій палатъ, разисквалъ за нужнитѣ военни мѣрки по границата вслѣдствие на съсредоточаването на руски войски. Изобщо се вѣрва, че австрийскитѣ гарнизони на источната граница ще бѣдѣтъ усиленни, толкова повече че и Германия даже и Франция ще дѣйствуватъ подобно.

—МОСКВА, 30 Ноември „Московската Газета“ обявява, че ако коя-да-е сила поиска отъ Руссия объяснения за въоръжаванията които прави, тя ще отговори чрѣзъ единъ ултиматумъ.

—ЛОНДОНЪ, 2 Декемвр. Извѣстиятъ отъ Виена на Standard, че Австрия работи безъ шумъ за защитяване на галицийската граница, че тя приготвяла бараки и депозити отъ храни, и фабрицира нови пушки за войската си.

Отъ Редакцията.

Г-ну Избирателю въ г. Цѣтъ. Дониската ви не може да се обнародва, понеже не си казвате името поше намъ.